

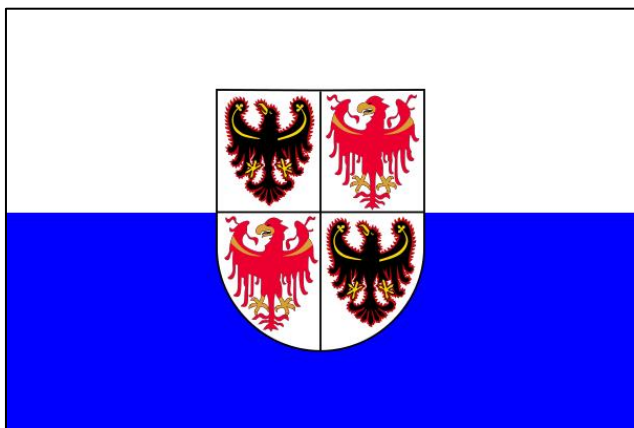
Zpráva ze zahraniční služební cesty

Termín konání: 25.9. - 1. 10. 2016

Účastníci: *Mgr. Táňa Šormová, členka Rady KHK, gestor pro školství*
Ing. Jiří Franc, předseda VVVZ, zastupitel KHK
Ing. Václav Jarkovský, zástupce vedoucí odboru školství KÚ
ředitelé, popř. zástupci škol a 2 zástupci České školní inspekce

Místo konání: Itálie

autonomní region Tridentsko-Horní Adiže (*it. Trentino–Alto Adige, něm. Trentino-Südtirol*) – města Bolzano, Merano

region Lazio – města Řím, Rieti, Lido di Ostia

Téma jednání: vzdělávací systém školství v Itálii, návštěva škol

Program:

1. den (NE 25. 9. 2016) - odjezd z Hradce Králové, přejezd přes Německo a Rakousko do Itálie – příjezd do Bolzana ve večerních hodinách, ubytování

2. den (PO 26. 9. 2016) - návštěva škol:

Galileo Galilei v Bolzanu - <http://www.iisgalilei.eu>

Giovanni Pascoli v Bolzanu - <http://www.liceopascolibz.it/liceopascoli/>

Součástí byla přednáška o systému místního školství, doprovázel nás představitel místní školské správy

3. den (ÚT 27. 9. 2016) - návštěva škol:

Gandhi v Meranu - <http://www.licei-merano.it>

Cezare Ritz v Meranu - <http://www.ritz.fpbz.it/default.asp>

Odpoledne odjezd do města Lido di Ostia v aglomeraci Říma, v pozdních večerních hodinách ubytování

4. den (ST 28. 9. 2016)

Návštěva školy v provincii Lazio:

Hotelová škola Alberghiero Rieti - <http://www.alberghierorieti.eu>

Prohlídka archeologického areálu [Ostia Antica](#)

5. den (ČT 29. 9. 2016)

Po snídani odjezd vlakem do Říma, dle osobních preferencí prohlídka města a památek

6. den (PÁ 30. 9. 2016)

Po snídani odjezd zpět do ČR, bezpečnostní přestávka ve Florencii – prohlídka města. Noční přejezd přes Itálii

7. den (SO 1. 10. 2016)

Noční přejezd přes Rakousko, průjezd Německem do ČR. Odpoledne příjezd do Hradce Králové

Vyhodnocení cesty:

Pracovní cesta byla tematicky zaměřena zejména na střední školství v Itálii.

Souhrnnou informaci jsme obdrželi v pondělí během návštěvy škol v Bolzanu, kde jsme absolvovali přednášku a navazující diskuzi k této problematice.

Následně se účastníci stáže rozdělovali podle zájmu do skupin a v těchto menších kolektivech individuálně absolvovali prohlídky jednotlivých škol. Na školách jsme se seznámili s jejich vzdělávací nabídkou a vybavením, mohli jsme si doplnit některé další znalosti.

Shrnutí získaných informací

Vzdělávací systém v Itálii

Centrální vláda v Římě – Ministerstvo školství, univerzit a výzkumu (Ministero dell'istruzione, dell'università e della ricerca) zajišťuje základní administraci, ustanovuje základní normy, které musí být respektovány v každé správní oblasti - <http://www.istruzione.it/>

Školní vzdělávání je organizováno na decentralizované úrovni prostřednictvím Regionálních školských úřadů (Uffici Scolastici Regionali).

Většina žáků navštěvuje státní školy, na které přispívá stát. Vedle státních škol existují v Itálii soukromé i církevní školy (církevní mají stejné postavení jako soukromé).

Struktura vzdělávací soustavy

Předškolní vzdělávání (děti ve věku 3-6 let)

Primární vzdělávání (scuola primaria) - 5 let, pro děti ve věku 6 – 11 let

Nižší střední vzdělávání (scuola secondaria di I grado) - 3 roky, pro děti ve věku 11 – 14 let

Na konci 3. roku absolvují žáci zkoušku (esame di stato I ciclo) a získávají osvědčení.

Zkouška se skládá z:

- 4 psaných testů připravených zkušební komisí: italština, matematika, 1 cizí jazyk (v autonomním regionu Tridentsko-Horní Adiže 2 cizí jazyky) a národně certifikovaný psaný test k zachycení čtenářských dovedností, jazykových znalostí, porozumění a základních matematických dovedností (INVALSI)
- ústní zkouška ze všech předmětů

Navazující střední vzdělávání

Následují 2 odlišné varianty vzdělávání:

- vyšší střední školy (scuola secondaria di II grado) trvající 5 let (věk 14 – 19 let) – lycea, technické instituty, odborné školy
- tří – čtyřleté kurzy odborné přípravy (IFP), organizované regiony/provinciemi

Na konci pátého roku – závěrečná zkouška (esame di stato II ciclo, *esame di maturità*)

Zkouška se skládá z:

- 3 psaných testů: mateřský jazyk na národní úrovni, stejný pro všechny žáky, test ze zvoleného předmětu, test z odborných předmětů (max. 4) + z 2. cizího jazyka (založený na úrovni B2) - je připravován zkušební komisí a vychází z programu posledního roku studia
- ústní zkouška ze všech předmětů z posledního roku studia

Vzdělávání je povinné po dobu 10 let – děti ve věku 6 – 16 let. To pokrývá celý první cyklus vzdělávání a první 2 roky druhého cyklu vzdělávání.

Po absolvování prvního cyklu navazující 2 roky (věk 14 -16 let) mohou být absolvovány ve vyšších středních školách nebo v odborných školách nebo praktických kurzech.

Do věku 16 let žáci mají právo na vzdělání a zároveň povinnost se vzdělávat.

Žáci mají právo studovat do věku 18 let.

Žáci ve věku 15 let mohou strávit poslední rok povinného vzdělávání v učení na základě specifických dohod mezi regiony, Ministerstvem školství a odbory.

Žáci, kteří dosáhnou věku pro dokončení povinné školní docházky a nepokračují ve svém vzdělávání, obdrží doklad o absolvování vzdělání.

Rodiče jsou odpovědní, aby zajistili, že děti dokončí povinné vzdělávání.

Místní úřady, kde žáci žijí, a vedení škol, které navštěvují, dohlíží na to, aby žáci povinné vzdělávání dokončili.

Soukromé školy

Článek 33 italské ústavy:

- stát je povinen poskytovat státní školní systém dostupný všem mladým lidem
- organizace a soukromé osoby mohou zakládat školy. Tyto oficiálně registrované školy (scuole paritarie) mohou vydávat certifikáty se stejnou hodnotou kvalifikace jako státní školy stejného typu a úrovně. Tyto školy si mohou volně vybrat svoji kulturní orientaci a vzdělávací přístup. Např. v autonomním regionu Tridentsko-Horní Adiže činí podíl žáků soukromých škol 10 % (celkem v aut. regionu 6000 žáků).

Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Inkluze hendikepovaných žáků začala v roce 1971. Zákon 118/1971 udělil všem dětem právo se vzdělávat ve společných třídách. V roce 1977 byly speciální školy zrušeny.

Zákon 104/1992 garantuje specifická práva pro postižené – poskytování asistence, podpora plné integrace a měřítka prevence a rehabilitace. Zákon 170/2010 vymezuje specifické poruchy učení (dyslexie, dysgrafie, dysortografie a dyskalkulie). Cílem je posunout důraz na pedagogické hledisko ve výukovém procesu.

Ve třídách je diferencovaný přístup k žákům podle jejich schopností, důraz na rozvoj sociálních kompetencí.

Součástí vzdělávání všech učitelů je osvojení metod práce se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

Vícejazyčné vzdělávání v autonomním regionu Tridentsko-Horní Adiže

Na severu autonomního regionu Tridentsko-Horní Adiže je velkým specifikem skutečnost, že převážná část obyvatel – 69 % mluví německy (tradiční obyvatelstvo od doby vpádu germánských kmenů do starověké Itálie). Italská populace se nejvíce rozvíjela ve 20. a 30. letech minulého století po anexi území Italským královstvím. Třetím respektovaným jazykem je rétorománština (ladin - jazyk původního romanizovaného obyvatelstva Alp). Jednotlivé skupiny se vzdělávají ve vlastních školách.

Od roku 1972 má obyvatelstvo mluvící těmito 3 jazyky stejná práva a ochranu v oblasti vzdělávání – vzdělávání v rodném jazyce a ve 2. jazyce (obvykle italsky v německé škole, německy v italské škole). Ve školách s jazykem ladin je vzdělávání rovným dílem založeno na němčině a italštině, jazyk ladin je vyučován jako předmět. Po absolvování 1. cyklu vzdělávání již žáci pokračují ve studiu na německé nebo italské škole. Výuka v 2. jazyce je povinná – vymezena zákony provincie. Odborné školy vyučující v odlišných jazycích realizují programy vzájemné výměny učitelů a žáků. Veřejné školy patří provincii a jsou součástí státního školského systému. To garantuje platnost dokladů o vzdělání v rámci celého území Itálie.

Každá jazyková skupina má vlastní školskou správu – jmenovanou regionální vládou a schválenou vládou centrální a to na dobu 5 let. Každá školská správa je odpovědná za administraci:

- mateřských škol
- primárních a sekundárních škol své jazykové skupiny
- hudební školy
- odborné střední školy
- 3 pedagogické instituty podporující rozvoj škol
- 3 evaluační útvary

Míra autonomie autonomního regionu Tridentsko-Horní Adiže je nadstandardní. Stát je odpovědný za imigraci, obranu, policii, zákony a financování. Region může vydávat své zákony v oblasti kultury, předškolního vzdělávání, odborného výcviku, sociálních záležitostí. Má dílčí legislativní vliv v oblasti sportu, zdravotnictví a školství. Úřady regionu mohou upravovat obsah vzdělávání místním potřebám – při zachování základních principů vymezených na národní úrovni.

Financování

Mzdy vyplácí úřady provincie. Pedagogové s trvalým pracovním poměrem jsou zaměstnanci státu ostatní zaměstnanci provincie. Pedagog s trvalým pracovním poměrem může být rozhodnutím státu přeřazen kamkoliv v rámci Itálie. Školy vedou vlastní účetnictví. Provozní prostředky získávají od provincie a od rodin žáků (na pobyty, projekty).

Navštívené školy

Galileo Galilei v Bolzanu - <http://www.iisgalilei.eu>

Skládá se z 3 částí: technologický institut, přírodovědné gymnázium a profesní příprava zaměřená na zemědělství a průmysl. Základní jazyk italský.

Základem byl technologický institut. Zaměření: elektrotechnika, elektronika, informatika, chemie. Škola měla špičkově vybavené laboratoře a odborné učebny.

Škola má 1100 žáků, 150 pedagogických pracovníků a 50 nepedagogických (fyzických osob).

Giovanni Pascoli v Bolzanu - <http://www.liceopascolibz.it/liceopascoli/>

Nová budova – stará 6 let. Interiéry i učebny velmi dobře vybavené. Základní jazyk italský.

Zaměření: obchodník, sociální oblast, informatika, práva, ekonomie, umělecká grafika a fotografie, hudba.

Škola má 650 žáků ve 32 třídách, u 170 žáků specifické poruchy učení, u 30 blíže nespecifikovaný, výraznější hendikep.

Gandhi v Meranu - <http://www.licei-merano.it>

Zaměření: klasické gymnázium, pedagogika, přírodovědné lyceum, lyceum aplikovaných věd, stavební lyceum a ekonomické lyceum. Škola má 606 žáků v 31 třídách, z toho 42 žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, 22 žáků imigrantů (3,7% - v ostatních školách je imigrantů více). Např. ve městě Bolzano vzrostl v letech 2000 - 2016 podíl imigrantů na 12 % (Maroko, Pákistán, balkánské země). Počet zaměstnanců – pedagogové: 60 na trvalý pracovní poměr, 20 na dobu určitou, 4 asistenti pedagoga, 20 nepedagogů.

Škola funguje 6 dní v týdnu – jen dopoledne. Mají 3 menší třídy pro žáky se specifickými potřebami. Pro méně bystré žáky škola zajišťuje opakování a doučování v odpoledních hodinách. Na doučování slabých žáků se podílejí i dobří žáci (tzv. remedial education). Jediná italská škola v Meranu – ostatní německé.

Financování – 2/3 příspěvek provincie + 1/3 platby rodičů.

Cezare Ritz v Meranu - <http://www.ritz.fpbz.it/default.asp>

Hotelová škola – 3 hlavní specializace: kuchař, číšník, recepční.

Počet žáků: cca 600 ve 27 třídách. Učitelů 60, nepedagogů 30.

Jediná hotelová škola v italštině v oblasti. Škola má dvě střediska. Zájem o školu je velký, studenti jezdí i na odpolední výuku (Itálie disponuje v oblasti turistického ruchu 5 000 000 lůžky – tomu odpovídá i vysoký počet hotelových škol v zemi – cca 1000). Stravují se ve školní jídelně nebo restauraci (kde probíhá odborný výcvik). Pracovní oděvy si žáci kupují na základě doporučení školy. Škola provozuje internát – třílůžkové pokoje se sociálním zařízením, kapacita 75, pro žáky 1. - 3. ročníku. Cena ubytování včetně snídaně a večeře je 350 €/měsíc – na základě sociální situace rodiny může tu částku uhradit za rodiče provincie.

Studium začíná ve 14 letech věku žáků. První 2 roky výuka společná – závazné předměty i odbornost. Na konci 2. ročníku žáci povinně absolvují stáž 6 týdnů ve firmách. Na základě toho se rozhodnou pro specializaci, která jim lépe vyhovuje. Nezletilí žáci mohou absolvovat stáže pouze na území Itálie. Stáže jsou neplacené – žákům je však poskytována strava a nocleh.

Po absolvování 3. ročníku obdrží místní certifikát – mohou pracovat nebo pokračovat ve studiu další 2 roky a absolvovat maturitní zkoušku (všechny 3 profese) nebo studovat 1 rok – získají certifikát provincie (ne recepční). Po ukončení školy mohou absolvovat další specializační kurzy, popř. i studium na univerzitě.

Ve škole je důraz především na praxi.

Hotelová škola Scuola Alberghiero Rieti - <http://www.alberghierorieti.eu>

Spádová škola v provincii Lazio pro žáky z širokého okolí – provozují internát zhruba 2 km od města s kapacitou 350 ubytovaných, celodenní stravování – jídelna s kapacitou 120 míst.

Počet žáků 1100 ve 49 třídách, počet pedagogických pracovníků 112. Ve třídě 20-30 žáků.

Maximální roční náklady spojené s ubytováním 1700 €. Pokoje pro čtyři ubytované s vlastním sociálním zařízením.

Internát s poměrně přísným režimem – ubytovaní jej mohou opustit ve volném čase pouze 3x týdně na omezenou dobu. Výchovná skupina 15 žáků. Vychovatelé pomáhají žákům s domácími úkoly.

Školy v oblasti byly postiženy zemětřesením – v navštívené škole nebyl zahájen školní rok.

Zaměření: kuchař, číšník, cukrář, recepční.

Cca 73 % absolventů najde práci doma nebo v zahraničí.

Nástup žáků ve věku 14 let, studium na 5 let.

První 2 roky společná výuka pro všechny 4 specializace.

Výuka jazyků: italština + angličtina + 1 volitelný cizí jazyk (francouzský, španělský, německý).

Na konci studia atestace, úspěšní absolventi mohou pokračovat i ve studiu na univerzitě,

Ve třídách mají velké množství žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Jsou v běžných třídách, podle stupně postižení mají během výuky v některých předmětech asistenta – větší důraz na praktickou výuku.

Žáci mají dle postižení nastavený program – např. místo hodin matematiky absolvují s jinou třídou praxi. Nemusí nutně absolvovat závěrečné zkoušky.

Závěrečné zhodnocení - doporučení

Lze konstatovat, že systém vzdělávání je v některých ohledech od našeho odlišný, ale zajímavý. Objekty škol jsou v dobrém stavu a zejména v oblasti Jižního Tyrolska jsou velmi dobře vybaveny. Stejně jako ve Španělsku, jsme se ani tentokrát ve školách nesetkali se zjevným nebo deklarovaným nedostatkem finančních prostředků či zdůrazňováním úsilí k jejich získávání, tak jak je to obvyklé v každodenní praxi mnoha škol v ČR. Je věnována velká pozornost práci se žáky, výchovnému poradenství – doporučení výchovných poradců jsou v rámci výběru budoucího povolání široce respektována. Aktivita a tvořivost žáků je rozvíjena prostřednictvím zapojení žáků do nejrůznějších projektů.

Navštívené střední školy mají ve srovnání s našimi (průměrnými) výrazně více žáků. Oborová pestrost vzdělávací nabídky není tak velká (mnoho hotelových škol), jako v případě škol, které jsme viděli v r. 2015 ve Španělsku.

Zdravotně postižení žáci jsou integrováni v běžných školách – bez výjimky. Dle vyjádření představitelů navštívených škol v Itálii neexistují speciální školy.

Vzdělávání hendikepovaných žáků je uzpůsobeno jejich schopnostem. S programem inkluze začali již před lety (od roku 1971). Neměli jsme však pocit, že toto zavedené řešení a jeho praktická realizace jsou zcela ideální.

Součástí odborného vzdělávání je povinná praxe ve firmách (restauracích, hotelech, ...).

Zprávu předkládá:

Mgr. Táňa Šormová

Ing. Jiří Franc

Ing. Václav Jarkovský

5. 10. 2016

Souhlas vedoucího odboru:

JUDr. Radmila Šulcová

6. 10. 2016